

I

DE POLITIE HAD MAAR EEN paar seconden nodig om de fraaie dubbele deur naar het trappenhuis te forceren, de glas-in-loodraampjes te verbrijzelen en de deur vanbinnen open te maken.

Wat tijd kostte was het zware traliehek erachter, dat in een hoge veiligheids categorie viel en vermoedelijk erg duur was. Het zat op slot en was nu het enige wat hun nog belette om binnen te komen en de man van middelbare leeftijd te helpen die zich volgens de berichten in het appartement bevond.

Als hij nog leefde.

De melding was vroeg in de ochtend binnengekomen bij de politie van Norrmalm, en er was veel tijd verstreken terwijl men er bij de centrale achter probeerde te komen of de vrouw die belde betrouwbaar en nuchter was, en of het serieus was. Kende ze de man? Ja, ze kende hem. Kon hij zich niet ergens anders bevinden? Nee, dat was ondenkbaar. Hoelang miste ze hem al? Helemaal niet zo lang, ze hadden gisteravond met elkaar gebeld en hij was erg gesloten geweest en was telkens van het gespreksonderwerp afgedwaald. Daar was ze van geschrokken – wanneer hij klaagde wist ze wat ze aan hem had, maar deze keer was hij dapper en probeerde hij positief te klinken, en ze had de vinger er niet op kunnen leggen waarom precies. Het leek wel of hij iets verborg. Toen ze hem vanochtend belde en hij niet opnam, werd ze plots door het inzicht getroffen: ditmaal had hij het echt gedaan.

De vrouw had zich heel helder en precies uitgedrukt, en toen de centralist eindelijk overtuigd was, had hij zowel een patrouillewagen als een ambulance gealarmeerd en had de volgende melding aangenomen.

De eerste patrouille die ter plaatse arriveerde, constateerde meteen al dat de vrouw vermoedelijk gelijk had gehad. De deuren zaten op slot. Het traliehek erachter was als een wazig patroon door het gekleurde glas heen zichtbaar. In de woning klonk klassieke muziek, vermengd met het murmelende geluid van water dat in een al overvolle badkuip stroomde.

Dat was een heel slecht teken.

Twee treden lager in het stijlvolle trappenhuis stond Christina

Sandberg. Ze keek door het zwartgelakte stalen hekwerk dat de liftschacht omgaf, een en al aandacht voor de bewegingen bij de voordeur van wat ooit haar appartement was geweest.

Er spatten gele, gloeiende metaaldeeltjes van de haakse slijper van de slotenmaker, die bezig was het verdomde ijzeren hek te forceren. Het hek waartegen zij zich lange tijd had verzet, totdat ze na de avond waarop alles veranderde inzag dat ze het wel moest accepteren. Ze hadden het hek geplaatst om zichzelf te beschermen. En vandaag zou het misschien zijn dood worden. Als ze niet die verschrikkelijke, verlammeende ongerustheid had gevoeld, zou ze verschrikkelijk boos zijn geweest.

Achter de slotenmaker stonden vier agenten beheerst te popelen om in actie te komen, en achter hen bevonden zich twee al even rusteloze ambulanceverpleegkundigen. In het begin hadden ze hem geroepen. ‘William,’ hadden ze geschreeuwd, ‘William Sandberg!’ Maar ze hadden geen reactie gekregen en uiteindelijk hadden ze het opgegeven en gezwegen en de haakse slijper aan het werk gezet.

Christina kon alleen maar toekijken.

Ze was als laatste gekomen. Ze had snel een spijkerbroek aangeschoten en een suède jas, had haar subtiele highlights in een staart gebonden en was in haar auto gesprongen. Ze had William toen al een paar keer geprobeerd te bellen; de eerste keer zodra ze was opgestaan, daarna op weg naar de douche, en nog eens voordat ze haar haar had geföhnd. Vervolgens had ze de alarmcentrale gebeld, en had het haar een eeuwigheid gekost om de mensen daar te overtuigen van wat zij al wist. In haar hart had ze het al geweten toen ze wakker werd, maar ze had geprobeerd het van zich af te zetten, net als het schuldgevoel dat ze altijd voelde opkomen zodra ze William sprak.

Eigenlijk baalde ze van zichzelf omdat ze nog steeds contact met hem had. Hij had er meer onder geleden dan zij. Niet omdat haar verdriet minder groot was, maar omdat hij een van die mensen was die zichzelf dat verdriet toestonden. En ondanks twee jaar van herkauwen, discussiëren en redeneren over waarom en misschien en stel je voor, voelde het vandaag nog net zoals toen. Haar viel de eer te beurt om hun beider verdriet te dragen, plus een extra portie schuldgevoel omdat ze dat geen eerlijke verdeling vond.

Maar het leven was niet eerlijk.

Als het eerlijk geweest was, had ze hier nu niet gestaan.

Het hek bezweek ten slotte en de politie en de verpleegkundigen stormden voor haar het appartement binnen, waarna de tijd uit zijn voegen gerukt werd. De ruggen verdwenen de lange gang in en lieten een enor-

me leegte achter. Na een ondraaglijk aantal seconden, minuten of jaren hoorde ze dat de muziek werd uitgezet en vervolgens de kraan dichtgedraaid. Daarna was het volkomen stil, en dat bleef zo.

Totdat ze eindelijk weer naar buiten kwamen.

Ze ontweken haar blik, terwijl ze door de scherpe bochten manoeuvreerden, de hal in, door de smalle gang langs de lift. Ze maakten een scherpe draai om bij de ronde trap te komen zonder tegen de kostbare, met schilderingen versierde muren te botsen, en daarna gingen ze naar beneden, snel maar voorzichtig, langzaam maar gehaast.

Christina Sandberg drukte zich tegen het stalen hek om de brancard te laten passeren, die naar de wachtende ambulance beneden op de stoep werd gebracht.

Onder het glimmende kunststof zuurstofmasker lag degene die ze ooit haar man had genoemd.

* * *

William Sandberg wilde eigenlijk niet dood.

Of liever gezegd: het was niet zijn eerste keus.

Hij zou liever willen leven en zich goed voelen, een draaglijk leven leiden, leren vergeten, een reden vinden om zijn kleren te wassen en elke ochtend op te staan. Om ze aan te trekken en de deur uit te gaan om iets te doen wat betekenis had.

Het hoefde voor hem eigenlijk niet eens allemaal. Aan een paar van die dingen zou hij al genoeg hebben. Het enige wat hij wilde, was een reden om te stoppen met nadenken over wat hem zo'n pijn deed. Maar die kreeg hij niet, en de volgende optie op zijn lijstje was overal een eind aan maken.

En kennelijk was hij zelfs daarin niet heel goed geslaagd.

'Hoe voelt u zich?' vroeg de jonge verpleegkundige die tegenover hem stond.

Hij zat al half rechtop tussen het stijve, verwassen beddengoed. Hij was op ouderwetse wijze ingestopt met een laken om de rand van de gele ziekenhuisdeken geslagen, alsof men in de zorg de uitvinding van het dekbedovertrek nog steeds niet accepteerde.

Hij keek haar aan, probeerde niet te laten merken hoeveel last hij had van het diffuse gevoel van onbehagen dat veroorzaakt werd door de gifstoffen die nog in zijn lichaam zaten.

'Slechter dan jij zou willen,' zei hij. 'Beter dan ik me had voorgesteld.'

Daar moest ze om glimlachen, wat hem verbaasde. Ze was hooguit vijftientig, blond en bovendien nogal knap. Of misschien leek dat

zo door het zachte tegenlicht dat door het raam achter haar viel.

‘Kennelijk was het uw tijd nog niet,’ zei ze. Eenvoudig en bijna alsof het een heel gewone opmerking was, en dat verbaasde hem ook.

‘Er komen meer kansen,’ zei hij.

‘Dat is mooi,’ zei ze. ‘Een mens moet optimistisch blijven.’

Haar glimlach was perfect in balans. Groot genoeg om de ironie aan te geven van wat ze had gezegd, en klein genoeg om geen gaten te prikken in de droge humor, en opeens kon hij geen antwoord verzinnen en werd hij getroffen door het onplezierige gevoel dat het gesprek afgelopen was en dat zij had gewonnen.

Gedurende een paar minuten lag hij zwijgend naar haar te kijken, terwijl zij bezig was in de kamer. Efficiënte bewegingen, een vaste routine: infuusfles vervangen, de hoeveelheid instellen, gegevens noteren en controleren aan de hand van een status. Een zwijgende effectiviteit, en uiteindelijk begon hij zich af te vragen of hij alles verkeerd had begrepen en ze feitelijk helemaal nooit grapjes met hem had gemaakt.

Toen was ze klaar met haar taken. Ze trok plichtsgetrouw zijn lakens recht, zonder dat dat enig verschil opleverde. Ze bleef staan.

‘Haal nu geen stommiteiten uit terwijl ik weg ben,’ zei ze ten slotte. ‘Zolang u hier bent, levert dat alleen maar onnodig werk op, voor u en voor ons.’

Ze nam met een vriendschappelijke knipoog afscheid, liep schuin de kamer door en de gang in, en liet de deur achter zich dichtvallen.

William bleef met een eigenaardig ongemakkelijk gevoel achter. Niet dat daar echt een reden voor was, maar hij had dat gevoel nu eenmaal. Waarom? Omdat ze hem niet op de verpleegstersmanier had toegesproken waaraan hij zich had willen ergeren? Of omdat haar droge opmerkingen zo onverwacht geweest waren dat hij zichzelf heel even had gepermitteerd om uitgedaagd, bijna geamuseerd te zijn?

Nee.

Het duurde niet lang voordat hij het wist.

Hij beet op zijn tanden.

Het kwam door haar humor. Precies dezelfde humor.

Het was allemaal precies wat zij ook zou hebben gezegd.

Opeens had hij helemaal geen last meer van dat onbestemde gevoel in zijn lichaam en ook niet van de schrijnende pijn van de snijwonden die aan het genezen waren onder het gaasverband dat om zijn polsen gewikkeld zat. Nee, er zat hem een ander gevoel dwars. Een gevoel dat altijd weer terugkwam en hem met dubbele kracht trof, telkens wanneer hij zichzelf toestond het te vergeten. Het gevoel dat hem er gisteravond toe had gebracht de badkamer in te lopen en de knoop door te hakken.

Omdat hij de tekenen niet had weten te duiden.

Het viel niet anders uit te drukken, hoe ironisch het ook was dat uitgerekend hij de tekenen niet had kunnen duiden.

Verdomme.

Hij had de verpleegkundige daarnet om een kalmerend middel moeten vragen. Of om een pijnstillertje of valium of een kogel door zijn hoofd als dat kon, ook al zou ze hem met dat laatste waarschijnlijk niet kunnen helpen.

Hij bevond zich op hetzelfde punt als gisteravond: die eindeloze val door de donkere buis waar maar geen eind aan kwam, dat destructieve verlangen om in ieder geval op de bodem neer te komen en hopelijk te pletter te slaan en van al die gedachten af te zijn, die er aldoor in slaagden hem de baas te zijn. Die hem korte momenten van hoop gaven, alleen maar om hem daarna met volle kracht om de oren te slaan en hem te tonen dat zij de macht hadden en niet hij.

Hij reikte naar het snoer dat aan de muur hing en trok de buisvormige alarmknop naar zich toe om een verpleegkundige te bellen. Hij hoopte dat er een andere zou komen dan daarnet, want het zou een irritante nederlaag zijn om niet meer de man van de zure en scherpe opmerkingen te zijn, maar een patiënt die om een slaapmiddel vroeg. Maar als hij een poosje wilde wegdommelen, moest hij dat er maar voor overhebben.

Zo dacht hij, en hij drukte op de knop.

Tot zijn verbazing hoorde hij niets.

Hij drukte nog een keer, ditmaal langer.

Weer niets.

Misschien was het niet zo vreemd, zei hij in zichzelf. Hij hoefde het signaal zelf niet te horen. Als de bel rinkelde in een kamer waar dokters zaten te doen wat dokters zoal doen, was dat mooi genoeg, dan konden ze een zuster sturen om te horen wat hij nodig had.

Toen zag hij de lamp. Een rode kegelvormige plastic huls aan de wand vlak boven het stopcontact, waar het snoer uit hing. Zou die lamp niet op zijn minst moeten branden? Als hij het signaal niet hoorde, had de lamp dan niet moeten branden als bewijs dat hij had gedrukt?

Hij drukte weer. En nog eens. Maar er gebeurde niets.

Hij was zo druk bezig met het gebrekkig functionerende alarmingsysteem dat hij schrok toen de deur openging. Hij keek met half dichtgeknepen ogen op en probeerde te besluiten of hij voor de aanval of de verdediging zou kiezen: zou hij mopperen dat de lamp kapot was of zich verontschuldigen omdat hij zo hysterisch had zitten bellen?

Verder was hij met zijn gedachten nog niet gekomen toen zijn ogen

aan het licht vanaf de gang gewend geraakt waren en beide mogelijkheden verdwenen.

De man die bij zijn voeteneind stond was geen arts en ook geen verpleegkundige. Hij droeg een pak, een overhemd, een stropdas, en stevige schoenen die niet bij de rest van zijn kleding pasten. Hij was vermoedelijk rond de dertig, maar de leeftijd van mannen die hun schedel kaalschoren was altijd moeilijk te schatten, vooral wanneer hun lichaamshouding duidelijk getuigde van langdurig en intensief sporten. Misschien zag hij er ouder uit dan hij was. Of omgekeerd.

‘Zijn die voor mij?’ vroeg William bij gebrek aan iets beters.

Hij knikte naar de bloemen die de jongeman in pak in zijn handen hield. De bezoeker keek ernaar, het leek wel of hij ze was vergeten. Hij gaf geen antwoord en legde het boeket plat in de wastafel. De bloemen waren slechts een middel geweest om niet uit de toon te vallen en zonder op te vallen door de gangen te kunnen lopen.

‘William Sandberg?’ vroeg de man.

‘Ternauwernood,’ zei William. ‘Maar inderdaad.’

De man zweeg, en ze keken elkaar aan. William had het gevoel dat ze elkaar taxeerden met hun blik, ook al zou hij nauwelijks verzet kunnen bieden, zoals hij daar lag. Het was een heel vreemde situatie, en inwendig bereidde William zich voor.

‘We hebben u gezocht,’ zei de man ten slotte.

O? William probeerde te begrijpen waar de man op doelde. Hij kon zich niet herinneren dat iemand de afgelopen tijd contact met hem had opgenomen, maar hij wist niet zeker of hij het zou hebben gemerkt als het echt zo was.

‘Ik had nogal veel aan mijn hoofd.’

‘Dat hebben we begrepen.’

We? Wat was dit, verdomme?

William ging iets rechter zitten en deed zijn best fijntjes te glimlachen.

‘Ik zou u graag iets aanbieden, maar ze zijn hier niet zo scheutig met de morfine als ik had gehoopt.’

‘We zullen uw hulp nodig hebben.’

Dat kwam er nogal plompverloren uit, een beetje te snel. Iets in de stem van de man zorgde ervoor dat William zijn weerstand een moment liet verslappen. De jongeman keek hem aan met een blik die weliswaar nog steeds vast was, maar die al iets meer verried. Urgentie. Misschien wel angst.

‘Dan denk ik dat u de verkeerde voorhebt,’ zei William en hij spreidde zijn armen. Voor zover dat mogelijk was, tenminste. De infuusslangen en ecg-snoeren beperkten zijn bewegingen, en dat onderstreepte

nog eens wat hij probeerde te zeggen: hij, William Sandberg, was niet echt in de gelegenheid om iemand ergens mee te helpen.

Maar de afgetrainde man schudde zijn hoofd.

‘We weten wie u bent.’

‘En wie zijn we?’

‘Dat doet er niet toe. U bent belangrijk. Wat u kunt is belangrijk.’

Het gevoel dat zich door Williams lichaam verspreidde was tegelijkertijd bekend en onverwacht. Dit was een gesprek dat hij tien jaar geleden had verwacht, of eerder nog twintig jaar geleden. Toen was hij erop voorbereid geweest. Maar nu?

De man die aan zijn voeteneinde stond sprak uitstekend Zweeds, maar ergens hoorde hij een accent. Er was zo aan geschaafd dat hij het niet kon thuisbrengen. Toch was het beslist een accent.

‘Waar komt u vandaan?’

De jongeman keek hem aan met een gespeeld teleurgestelde blik. Alsof William zou moeten weten dat hij geen antwoord zou krijgen, en dat het beneden zijn waardigheid was om die vraag te stellen.

‘De binnenlandse veiligheidsdienst? Defensie? Een vreemde mogendheid?’

‘Het spijt me. Dat kan ik niet zeggen.’

‘Oké,’ zei William. ‘Bedank ze dan maar voor de bloemen.’

Hij zei het bij wijze van afsluiting: het gesprek was afgelopen, en om dat te onderstrepen tilde hij het snoer met de alarmknop weer op. Hij duwde met zijn duim op de knop en hield die een hele poos ingedrukt, zijn blik nog steeds op de jongeman gevestigd, als om aan te geven hoe ontzettend afgelopen het gesprek was. Maar ook ditmaal gebeurde er niets.

‘Als hij had gewerkt dan had u dat aan de lamp moeten zien,’ zei de man.

Het kwam onverwacht. William keek hem aan.

Er ging een moment voorbij waarin hun blikken een krachtmeting hielden. Vervolgens liet William het snoer op zijn buik vallen, dwars over de gele ziekenhuisdeken.

‘Ik ben vijfenvijftig,’ zei hij. ‘Ik werk al jaren niet meer. Ik ben een soort vesting van Boden; lang geleden was ik belangrijk, maar nu sta ik alleen nog te vervallen.’

‘Mijn bazen zien dat anders.’

‘En wie zijn uw bazen?’

Hij vroeg het op scherpe toon. Hij had genoeg van het gesprek. Hij wilde zijn slaaptabletten en dan verdwijnen. Hij had geen zin om koude oorlog te spelen met een afgetrainde snotaap die tientallen jaren te laat kwam.

Maar de jongeman was degene die een eind maakte aan het gesprek. 'Het spijt me,' zei hij weer. Hij zuchtte bedroefd, waarna hij zijn gewicht overbracht op het been dat het dichtst bij de deur stond en zich afwendde.

Hij wilde weggaan, nam William aan. Het was een merkwaardig einde van een merkwaardige ontmoeting.

Maar toen de man de deur naar de gang opende, stonden daar nog twee mannen te wachten tot ze binnen mochten komen.

* * *

In het Karolinska Ziekenhuis wandelde om tien over één 's middags het artsenteam door de galmende gangen van de afdeling spoedeisende hulp om de toestand van de daar aanwezige patiënten te controleren.

Ze hadden hun ronde half afgewerkt zonder al te grote verrassingen, en hun volgende patiënt was een man van vijfenvijftig die een zelfmoordpoging had gedaan. Hij had een medicijnvergiftiging en snijwonden aan zijn armen. Iets wat een langer verblijf op de spoedeisende hulp nauwelijks rechtvaardigde. Hij had bloed toegediend gekregen, zowel om het bloedverlies veroorzaakt door de snijwonden te compenseren als om de concentratie van de medicijnen die hij had ingenomen te verlagen. Zijn waarden waren echter niet levensbedreigend geweest toen hij binnen werd gebracht. Waarschijnlijk had hij te weinig ingenomen, of was het weer zo'n riskante poging geweest om aandacht te krijgen van familie die niet wilde luisteren.

Hoe dan ook, het was zonneklaar dat hij binnenkort niet meer onder hun verantwoordelijkheid zou vallen. Dokter Erik Törnell bleef voor de deur staan, sloeg de status waar hij in had gebladerd dicht en knikte even naar zijn collega's: dit zou een kort bezoekje worden.

Het eerste wat ze zagen toen ze de kamer binnenstapten, was het lege bed.

Er lag een bos bloemen in de wastafel, de vaas op het nachtkastje was stukgevallen, de lakens lagen op de vloer en de infuuslang hing los aan zijn standaard.

De badkamer was leeg. Alle bezittingen waarmee de patiënt was binnengekomen waren uit de kast verdwenen. En de lade van het kastje lag ondersteboven op de grond.

William Sandberg was weg.

Na een uur zoeken moesten ze vaststellen dat hij zich nergens op het ziekenhuisterrein bevond, en dat niemand een idee had hoe dat kwam.

DE AMBULANCE, DIE HELEMAAL GEEN ambulance was, stond midden op een groot veld dat begroeid was met spontaan opgekomen gewassen – wilde planten die ondanks alle onbewuste pogingen om ze van de aardbodem weg te vagen koppig bleven staan, en die telkens weer waren teruggekomen om zich te wortelen in kraters, kuilen en gaten ontstaan door explosies. Er school een milde ironie in al die levenskracht, een ironie die echter niet besteed was aan de mensen die van het bestaan van deze plek af wisten.

De mannen die eerder een verplegersuniform en een reflecterend hesje hadden gedragen, waren in geen velden of wegen meer te bekenen; ze hadden gedoucht, waren besproeid en afgespoeld en doorliepen nu alle voorgeschreven veiligheidsprocedures.

Alleen de dakloze man lag nog in de ambulance.

Ze hadden hem van het leven beroofd, daar bestond geen twijfel over, maar hadden ze hem niet ook een nieuw leven gegeven? Een beter leven? Wie weet had hij op deze manier zelfs langer mogen leven – misschien had het leven op straat, als hij dat nog langer had moeten ondergaan, hem al eerder de das omgedaan? Nu had hij eten, kleren en onderdak gekregen. En een bezigheid. Beweging. Zelfs een soort opleiding.

Niemand had echter rekening gehouden met de angst die hij moest doorstaan.

De symptomen.

Wie had kunnen weten dat het zo ver zou gaan?

‘Het is niet anders,’ zei de jonge piloot met het korte haar, alsof al Connors’ gedachten als duidelijke tekst ergens op een telexbericht tevoorschijn waren gekomen. Hij zat in de stoel voor hem, met de verplichte koptelefoon op, waardoor ze elkaar konden horen en het eeuwige geratel van de rotoren boven hun hoofd konden buitensluiten.

Connors hoorde de stem van de piloot in zijn koptelefoon en knikte. Tegen die bewering viel weinig in te brengen.

‘Zullen we dan maar?’ vroeg de piloot.

Hij trommelde met zijn vingers op de hendels.

Ditmaal knikte Connors niet meteen, al wisten ze allebei dat hij dat wel zou doen. Zonder verrekijker was de ambulance niet meer dan een glimmend stipje in het vroege ochtendgloren, maar hij wilde hem toch nog niet uit zijn blikveld verliezen.

Alsof het ergens goed voor was om tegen het onvermijdelijke te vechten.

Alsof hij in zijn ene hand een antwoordenboekje hield en in zijn andere een schoolboek, en probeerde een heel andere uitkomst te krijgen, keer op keer, ook al wist hij wat het antwoord zou zijn.

Verantwoordelijkheid. Wat had je eraan, verdomme!

Maar het was nu niet anders.

Toen hij eenmaal zijn toestemming gaf, bewoog zijn hoofd zo subtiel dat het net zo goed om een trilling van een luchtzak had kunnen gaan, maar de jongeman met het kortgeknipte haar registreerde het en deed wat hij moest doen. Hij had het kastje al in zijn hand en hoefde alleen nog maar de knop in te drukken.

Toen de ambulance in een gele wolk explodeerde, was de opdracht voltooid. Een nieuwe generatie wild gras en veldbloemen had er een krater bij om te veroveren.